THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL,
PUBLISHED BY
JOURNAL PRESS, LIMITED
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
542 DUNDAS ST. WEST. Telephone Trinity 6830-6831
M. Clavir, Pres. and Gen. Mgr.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913

גוט געמיינט -- אבער דאך מיספארשטאנען

גאנץ אפט מיינט מען זייער גוט מיט א זאך, אבער עס ווערט דאך מיספארשטאנען, און דאן איז יצא שכרו, בהפסדו. ברענגט עס מער שאדען ווי נוצען.

דער פאלקס פאראיין האט לעצטע וואך געגומען אויף זיך די איניציאטיווע צוזאמענצורופען א קאנפערענץ וועגען דער ארבייטסלאזיגקייט, און נאכדעם ווי די זאך איז אלזייטיג באטראכטט געווארען, איז באשלאסען געווארען די גאנצע חילפס-ארבייט, סאי פאר פאמיליעס און סאי פאר אומפארהייראטע, איבערצוגעבען צו דער צדקה-פעדעראציע, וועלכע האט זיך אונטערגענומען די ארבייט צו טאן. און צו שאפען פאר דעם די נויטיגע פאנדען.

די קאנפערענץ האט זיך פרינציפיעל אויסגעזאגט געגען א קיך, דאס וואס מען רופט אן א "סופ-קיטשען". צו דער זעלבער צייט האט מען אבער געגלויבט, אז אויב עס זענען דא א צאל מענשען, וועלכע האבען ניט וואו צו עסען, זאלן זיי קענען עסען אין מישב זקנים. וואו ספעציעלע מאל, וועלען פאר זיי שערווירט ווערען "סופ-קיטשען", און די מענשען וועלען דארטען געשפייזט ווערען בכבוד. און די קאנפערענץ האט אפילו אויסגעדריקט א דאנק דעם מישב זקנים פאר אונ-טערנעמען דאס.

יעצט ווערט אונזער רעדאקציע פארפלייצט מיט פראטעסטען און ברייף, וואו דער מישב זקנים האט עס געטאן, און מאנכע מאכען אפילו כאשלדיגונגען, אז זיי זוכען "פובליסיטי" א. ד. ג.

עס איז געוויזען א שענע זאך פון די מישב זקנים טויער עס אונטער-צונעמען, ווייל זיי זענען געווען אומשטאנד דאס צו טאן בעסער ווי אנ-דערע. פשוט האבענדיג די אויסשטאטונג און איינארדענונג פאר דעם. אבער זייער גוטער ווילען ווערט מיספארשטאנען. און ווי עס ווייזט איז ווערט עס יעצט מוזען אויפגעגעבען ווערען.

ניט אלע מאל ווערט גוטער ווילען אויסגעטייטשט ווי עס דארף צו זיין. און אזוי ווייזט אויך איז עס מיט'ן יעצטיגען פאל, וואס איז שטארק צום באדויערען.

די דוכאבארען אנטלויפען

אן אומגליקליכע סעקטע שטעלען מיט זיך פאר די דוכאבארען, זיי קענען פאר זיך אין ערגען ניט געפינען קיין מקום-מנוחה. פריער זענען זיי אנטלאפען פון רוסלאנד און עסליכע טויזענט פון זיי האבען געדענקט אז אין קאנאדע וועלען זיי געפינען זייער רוי-פלאץ. און איצט הערען מיר, אז זיי פלאנווען שוין ווידער צו לויפען — איצטיגס מאל איז עס פון קאנאדע קיין מעקסיקא.

לויט ווי עס ווערט איבערגעגעבען געפינט זיך איצט אין מעקסיקא א דעלעגאציע, פארטרעטענדיג די קאנאדער דוכאבארען, וואו פארהאנד-לונגען ווערען אנגעפירט מיט דער פעדעראלער רעגיערונג אין מעקסיקא צו דערלייכען אריבערברענגען אין יענעם לאנד ארום צוזאמענציג טויזענט משפחות אדער הונדערט טויזענט נפשות פון די קאנאדער ישובים און אויך פון דעם אמעריקאנעם שטאט נעבראסקא.

די דוכאבארען וועלכע האבען מיט זיך אן ערך צוויי טויזענט דאלאר אויף א פאמיליע ווילען אפקויפען דריי מיליאן אקער לאנד אין מעקסיקא און באפרוכפערען דאס דאזיגע לאנד מיט זייער ברוט און שוויים. זיי ווי-לען מאכען דעם מעקסיקאנער באדען פונקט אזוי פרוכטבאר ווי זיי האבען געמאכט דעם קאנאדער באדען. זיי ווילען פארוואנדלען די מעקסיקאנער ווייסטעניש אין פונקט אזא גן-עדן אזוי ווי זיי האבען עס באוויזען ביי אונז אין לאנד. און עס איז דאריבער קיין וואונדער ניט, וואס די מעקסיקא-נער רעגיערונג איז סימפאטיש צו דעם דאזיגען פלאן, און מען גלויבט אז די פארהאנדלונגען וועלען זיין דערפאלגרייך.

אבער ווער ווייסט וואס עס וועט זיין דער גורל פון די דאזיגע אומ-גליקליכע אין זייער נייעם לאנד. עס איז אפילו פארען א העברייאישער אויסדרוק, וואס לויטעט אז "משנה מקום, משנה מזל". אבער עס איז זייער צווייפעלהאפט אויב דער דאזיגער אנגענומענער העברייאישער אויסדרוק קאן זיין אנווענדבאר פאר יענע אומגליקליכע סעקטאנטען וועלכע ווערען פון אייביג אן גע'רודפ'ט, צוליעב זייער גלויבען אבערגלייבען.

אין קאנאדע האבען זיך די דוכאבארען געהאט חיכש צו אויסשטיין פון דער רעגיערונג. און דאס זעלבע האט אויך די רעגיערונג ניט געלעקט קיין האגיג פון די דוכאבארען. אין דער צייט וואס די רעגיערונג האט אנערקענט זייערע וואונדערבארע דערגרייכונגען אויפ'ן אגריקולטורען גע-ביעט, האט זי אבער געהאט צו אויסשטיין פון זיי געברענטע צרות איבער זייערע נארישע אבערגלייבענס.

עס קאן זיין אז מעקסיקא, וועלכע איז גייסטיג אליין ווייט ניט אויזעק, זייענדיג אונטער'ן קאטוילישען קנאפעל, וועט אפשר זיין פאר די דוכא-בארען א פאסיגער וואוינונגס-ארט. נעמענדיג אין אנבאטראכט אז זיי ווע-לען דארט ניט אזוי גע'רודפט ווערען ווי ביי אונז אין קאנאדע. אבער אויב קאנאדע וועט פטור ווערען פון א פעקעל צרות, באפרייענדיג זיך פון די דוכאבארען, וועט זי אבער אויך פארלירען א וויכטיגען נאציאנאלען "עסעט". און דאס וואס זי וועט פארלירען, דאס וועט מעקסיקא געווינען.

און די דוכאבארען גופא וועלען ווידער אמאל נעמען דעם וואנדער-שטאק אין האנט און וועלען זוכען א נייע היים פאר זיך — אט פונקט ווי עס איז דער גורל פון דעם "וואנדערענדען איד". דער דוכאבאר איז זיך פונקט אזוי מקריב פאר זיין גלויבען אדער אבערגלויבען אזוי ווי דער איד אין ביידע ווערען זיי אומעטום גע'רודפט און געדריקט.

עס איז די זעלבע טראגעדיע — פון אן איינצעלנער סעקטע, פונקט ווי פון א גאנץ פאלק.

דער וועג פון סעפעראטיזם איז ניט דער וועג

ליים ירידעת, וועלכע קומען אהער אן, מאכען יעצט די רעוויזיאנים-מען הכנות צו פארלאזען אין גאנצען די ציוניסטישע ארגאניזאציע, און צו מאכען שבת פאר זיך. ווערען א קערפערשאפט אויסער דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

וואס וועלען זיי מיט דעם אויספירען? — איז די ערשטע פראגע, וואס מען דארף זיך שטעלען.

אויב רעוויזיאניזם איז א כוח, קענען זיי האבען מער באדייטונג אלס אפאזיציע אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. ווי אויסער איר, מחזיק פון דער ציו-ניסטישער מחנה וועלען זיי פארלירען יעדע באדייטונג. מעגען זיי אפילו געפירט ווערען פון אזא באדייטענדע קראפט ווי וולאדימיר זשאבאטינסקי.

דער וועג פון סעפעראטיזם וועט זיי פירען צו פארניכטונג און אונ-טערגאנג, אנשטאט צו בוי-ארבייט.

זי איז די איינציגע פרוי אין א מדבר וואו זי האט א פאלאץ אויפגעבויט

וואס די באריהמטע ענגלישע סקולפ-טארין, קלעיר שעריידאן, דער-צעהלט וועגען איהר לעבען צווי-שען אראבער.

ווי אזוי פיהלט א פרוי, די איינציגע פרוי צווישען ווילדע און פאנאטישע אראב-בער אין א מדבר?

אויף דיעזער פראגע ניט אן ענטפער די באריהמטסטע פרוי אין אייראפא און אמעריקא, קלעיר שעריידאן, די וועלט באר-ריהמטע סקולפטארין און א קוזינע פון דעם געוועזענעם ענגלישען פינאנז מיניסטער ווינסטאן טשערטשהיל. פונקט ווי פיעלע אנדערע וועלט-באריהמטהייטען איז זי אויך געטריבען געווארען צו זוכען רוה דורך אנטלויפען פון דער קאכיגער און ברוידענדער ציוויליזאציע און זי האט זיך אוועקגעלאזט אין דעם סאהארא מדבר, וואו זי האט פאר זיך א פאלאץ אויפגע-בויט.

אין דעם "פאקליק לערזשער" דער-צעהלט זי זעהר אינטערעסאנטע איינדרי-קע וועגען איהר לעבען צווישען די אראב-בער אין סאהארא מדבר.

זי דערצעהלט אז די אראבער פארגע-טערען זי דערפאר, ווייל זי האט באוויזען אויפגעטהאן דאס וואס געוואנטע מעגער מאר איהר האבען ניט געקענט אויפטהאן. איהר ערשטע ענטשיידונג איז געווען ווען זי האט געדארפט קויפען לאנד ביי דיי אראבער, ווערכע קריגען זייער לאנד פון אנדערע שטעמען. יעדער אראבישער שבט האט א חלק אין דעם שטיקעל לאנד און די מיטגלידער פון דעם שבט זענען זעהר צאהלרייך. עס איז איהר דאריבער אנגענומען זעהר שווער בין זי האט גע-פועלט ביי די אראבער אז זיי זאלען איהר פארקויפען געגען לאנד פאר איהר פלאץ און איהרע פיער גערטנער.

אן אנדערע פרוי אדער אפילו אן אנ-דערער מאן אויף איהר פלאץ ווארט זיך דערפיהלט ענטשיידט, אבער זי האט אזוי לאנג געקעמפט ביז זי האט איהרס אויס-געפיהרט.

קיין ארכיטעקט צו בויען איהר היים האט זי ניט געהאט. אלע וואס אן אראב-בער האט געטאן אויסצואבארבייטען דעם פלאן, זיינען געווען די צייכענס אויפ'ן זאמד. וואו מען האט געגאנגען מיט א שטעפען. וואו מען האט אנגעפאנגען צו בויען די ווענט, האבען די ארבייטער זיך באקלאגט, אז ווינטער קענען זיי ניט אר-ארבייטען, ווייל זייערע הענט ווערען פאר-פרוירען פון קעלט און זומער האבען זיי פראטעסטירט, אז זיי קענען ניט ארבייי-טען, ווייל זייערע הענט ווערען אפגע-ברענט פון דער זון. זי האט זיי אבער צוגעשטעלט ווארימע קאווע אום ווינטער, און אז דיי געבעטען צו זיי מיט גוטען מאן זיי צוגעזאגט מעהר געלט, ביז זי האט איבערצייגט די אראבישע ארבייטער, אז אויב זיי האבען אנגעפאנגען בויען א הויז מוזען זיי עס פערטיגען.

"ווען מענשען פרעגען מיך — ער קלעהרט די קינסטלערין — צו מיין הויז איז שוין פארטיג, ענטפער איך זיי אז ניט און אז עס וועט פלייבט קיינמאל ניט זיין פארענדיגט, ווייל יעדעס מאל ווען איך קריג צאצאהלט פאר א נייעס בוך וואס איך שרייב, בוי איך צו א נייעס צימער און יעדעס מאל ווען איך קריג געלט פאר אן ארטיקעל אין א ציטונגען, בוי איך צו נאך א רעקאראציע. אויב איך האב גע-מאכט א טעות, בין איך שטענדיג גרייט דעם פעהלער צו פארריכטען. מיין שעהנסט טער חלום איז די היים וואס איך האב געבויט אויפ'ן הייסען זאמד פון סאהארא מדבר און יעדעס מאל ווען איך געפין אויס אז איך קען א ווינקעל אין מיין היים שפאנער מאכען, שפאר איך קיין געלט ניט".

אינטערעסאנט איז וואס זי דער-צעהלט וועגען איהר נארטען. ווען זי האט געבויט איהר היים, האבען זי די אראבער געווארענט, אז די היים איז צו נידעריג, ווען זי האט געוואלט גוט-מאכען איהר פעהלער, האט זי איינגעזעהן אז מען קאן שוין דאס הויז ניט מאכען העכער און זי האט דארויבער אנגעשטעלט ארבייטער צו גראבען א גרוב ארום דעם הויז ווי א קע-לער. די אראבער האבען זי אנגעקוקט ווי א מישוגענע, ניט קענענדיג פארשטעהן אז זי האט בדעה צו פלאנצען גארטען.

א פאר חדשים צייט האט געדויערט דאס גראבען און פלאנצען פון דעם געוואר-קענעם גארטען און ווען זי איז פארטיג געווארען מיט דער ארבייט, האבען די אראבער זיך פארזאמלט ארום איהר הויז חוזק געמאכט פון איהר, רייצענדיג זיך מיט איהר, אז פון דעם גארטען וועט גאר-נישט ארויס שפראצען. ווי איבערראשט זיינען אבער די זעלבע אראבער געווארען ווען זיי האבען דעם גארטען ווערען אז א ניט-מעגלעכע אויגען-ווייד. דער גערטנער נאר-טען, אז איך קען א ווינקעל אין מיין היים ניט".

אינטערעסאנט איז וואס זי דער-צעהלט וועגען איהר נארטען. ווען זי האט געבויט איהר היים, האבען זי די אראבער געווארענט, אז די היים איז צו נידעריג, ווען זי האט געוואלט גוט-מאכען איהר פעהלער, האט זי איינגעזעהן אז מען קאן שוין דאס הויז ניט מאכען העכער און זי האט דארויבער אנגעשטעלט ארבייטער צו גראבען א גרוב ארום דעם הויז ווי א קע-לער. די אראבער האבען זי אנגעקוקט ווי א מישוגענע, ניט קענענדיג פארשטעהן אז זי האט בדעה צו פלאנצען גארטען. אנגעזונקענעם גארטען.

א פאר חדשים צייט האט געדויערט דאס גראבען און פלאנצען פון דעם געוואר-קענעם גארטען און ווען זי איז פארטיג געווארען מיט דער ארבייט, האבען די אראבער זיך פארזאמלט ארום איהר הויז חוזק געמאכט פון איהר, רייצענדיג זיך מיט איהר, אז פון דעם גארטען וועט גאר-נישט ארויס שפראצען. ווי איבערראשט זיינען אבער די זעלבע אראבער געווארען ווען זיי האבען דעם גארטען דערזעהן א פארטיגען. זיי זיינען געפאלען אויף די קניה און געזאגט א תפלה צו דעם אל-מעגטיגען אללאה. דער געווינקענער גאר-טען איז אזוי געבויט אז ווען עס בדעכט אויס א שטורם, קאן מען זיך געמיטליך

דער באוואפענטער אנפאל אויף דער רעדאקציע פון "וואַרשאווער היינט"

אין וואַרשעווער „היינט" געפינען מיר פאלגענדע שילדערונג פון דעם ברוד-טאלען אנפאל, וועגען וועלכען מיר האבען אין צייט טעלעגראפיש מיטגעטיילט:

באאנרוהיגענדע קלאנגען

שבת א גאנצען אויענט האט מען געוואוסט, אז עס גרייט זיך עפעס געגען „היינט": צי עפעס א פיינדליכע דע-מאנסטראציע, צי נאר אן אנפאל — דאס האט מען ניט געוואוסט וויסען. מען האט אנגעקלונגען אין 7-טען פאליציי-קאמי-סאריאט און געבעטען צוצושיקען א פאר ליציי-שמירה אויף יעדען פאל. האט מען געענטפערט, אז עס זענען נישטא צו דיס-פאזיציע קיין פרייע פאליציאנטען. עס איז א טאג פאר די וואהלען, די באוועג-ונג אין גאס איז אונגעהייער באלעבט און די פאליציאנטען זענען צעווארפען איבער דער שטאדט, ביים אפהיטען די רוה. מען האט זיך געווענדעט צו דער הויפט-פאליציי קאמענדע — ווידער דער זעלבער ענטפער. נישטא קיין פרייע פאר-ליציאנטען. מען האט געקלונגען צום פרעסע רעפערענט און רעגירונגס קאמי-סאריאט, האט ער באראהיגט און צוגע-זאגט אין פאל פון נויטווענדיגקייט צו שיקען שוין. און אזוי איז די דעראקציע געבליבען אנגעוויזען אויף זיך אליין, און דערווייל געטאן איהר ארבייט: צוגע-גרייט דעם אמת'ן ערגערעפערטען, ספעציעלען נומער „היינט" פאר דעם לאנג ערוואר-טעטען וואהל טאג פון 16 נאוועמבער.

דער אנפאל

אן ערך האלב דריי אויזיגער ביי-נאכט, ווען יעדער פון דער דעראקציע איז געווען באשעפטיגט ביי זיין ארבייט ביים צוגרייטען דעם וואַרשאווער נומער — די זשורנאליסטען ביים שרייב טיש, די זעצער און דרוקער ביי די מאשינען, שריפט-קאסטענס און טיש — איז פלötצלינג אריינגעפאלען אין לאקאל פון דער זעצערייא א גאנץ קלאר דרוקער-ארבייט, אוגען און אן באפעל פון אויבן: „האט מען אנגעקלונגען אין 7-טען פאליציי-קאמי-סאריאט און געבעטען צוצושיקען א פאר ליציי-שמירה אויף יעדען פאל. האט מען געענטפערט, אז עס זענען נישטא צו דיס-פאזיציע קיין פרייע פאליציאנטען. עס איז א טאג פאר די וואהלען, די באוועג-ונג אין גאס איז אונגעהייער באלעבט און די פאליציאנטען זענען צעווארפען איבער דער שטאדט, ביים אפהיטען די רוה. מען האט זיך געווענדעט צו דער הויפט-פאליציי קאמענדע — ווידער דער זעלבער ענטפער. נישטא קיין פרייע פאר-ליציאנטען. מען האט געקלונגען צום פרעסע רעפערענט און רעגירונגס קאמי-סאריאט, האט ער באראהיגט און צוגע-זאגט אין פאל פון נויטווענדיגקייט צו שיקען אין. און אזוי איז די דעראקציע געבליבען אנגעוויזען אויף זיך אליין, און דערווייל געטאן איהר ארבייט: צוגע-גרייט דעם אמת'ן ערגערעפערטען, ספעציעלען נומער „היינט" פאר דעם לאנג ערוואר-טעטען וואהל טאג פון 16 נאוועמבער.

דער אנפאל

אין ערך האלב דריי אויזיגער ביי-נאכט, ווען יעדער פון דער דעראקציע איז געווען באשעפטיגט ביי זיין ארבייט ביים צוגרייטען דעם וואַרשאווער נומער — די זשורנאליסטען ביים שרייב טיש, די זעצער און דרוקער ביי די מאשינען, שריפט-קאסטענס און טיש — איז פלötצלינג אריינגעפאלען אין לאקאל פון דער זעצערייא א גאנץ קלאר דרוקער-ארבייט, אוגען און באפעל פון אויבן: „האט מען אנגעקלונגען אין 7-טען פאליציי-קאמי-סאריאט און געבעטען צוצושיקען א פאר ליציי-שמירה אויף יעדען פאל. האט מען געענטפערט, אז עס זענען נישטא צו דיס-פאזיציע קיין פרייע פאליציאנטען. עס איז א טאג פאר די וואהלען, די באוועג-ונג אין גאס איז אונגעהייער באלעבט און די פאליציאנטען זענען צעווארפען איבער דער שטאדט, ביים אפהיטען די רוה. מען האט זיך געווענדעט צו דער הויפט-פאליציי קאמענדע — ווידער דער זעלבער ענטפער. נישטא קיין פרייע פאר-ליציאנטען. מען האט געקלונגען צום פרעסע רעפערענט און רעגירונגס קאמי-סאריאט, האט ער באראהיגט און צוגע-זאגט אין פאל פון נויטווענדיגקייט צו שיקען שו